

Versenyezni, versenyeztetni, versenyt rendezni jó!

A Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny döntőjének helyszíne: Békéscsaba

✦ Jakubjanszki Edit

2009. április 20–21-én a békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnáziumban zajlott a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny döntője. Intézményünk pályázaton nyerte el a nagy múltú országos tanulmányi verseny végső fordulójának rendezési jogát.

Az olvasóvá, könyvtárhasználóvá nevelés számos formája közül kiemelkednek az olyan vetélkedők, amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését, tudásvágyát, kellőképpen motiválják, olvasásra és könyvtárban történő információszerzésre szoktatják őket. Az iskolai könyvtárnak az is feladata, hogy az önképzés eszközszerének elsajátíttatásával fejlessze a tanulók képességeit, például a szövegértés, a problémamegoldás, a térbeli tájékozódás képességét. A könyv- és könyvtárhasználati versenyek ellenőrzik az egyes készségek meglétét és színvonalát, jelezhetik a képességfejlesztés további útját.

Magyarországon a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny a szakma legmagasabb rangú megmérettetése. Minden könyvtárostanár ismeri, és ha módja van rá, indítja a legkiválóbb tanítványait. A színvonalas vetélkedő célja megegyezik a könyvtár-pedagógia célkitűzéseivel. Többek között a választ kereső tudás, az előadni tudás stb. képességének megszerzésére irányul. Elsősorban nem a lexikális ismereteket méri, hanem a könyvtárhasználati jártasságokat.

A verseny, mint ismeretes, 1993. május 29-én Budapesten indult útjára. Ez a vetélkedő még csak „próbaversenynek” számított. Az 1993/94-es tanévben a Művelődési Közlöny hasábjain meghirdetett egyéni formájú verseny már országos méretűvé nőtt. Ebben a tanévben indítottunk először mi is belvárosi diákokat, aki az országos döntőn VI. helyezést ért el a 13–14 évesek korcsoportjában. Ettől kezdve szinte minden évben részt vettünk és sikeresen szerepeltünk a versenyeken. Tanulóink a megyei fordulón hat első, öt második, négy harmadik; az országos döntőkön pedig két második, egy ötödik és két hatodik helyezést értek el. De nemcsak a versenyeztetés oldaláról kötődünk a rangos vetélkedőhöz. Néhány éve feladatlapok összeállítására írt ki pályázatot a versenybizottság, és az általam összeállított feladatsor a sikeres pályázatok közé került, ami rendkívüli elismerést jelentett számomra.

Az utóbbi néhány évben mi magunk szerveztünk versenyeket Békés megyében. Kétféle levelező versenyt kínálunk: az egyik a megyei könyvtárhasználati verseny, a másik vetélkedőnk irodalmi, amely éppen jelenleg zajlik 292 fő részvételével. Mindkét versenyünk lehetőséget ad arra, hogy a tanulók fejlesszék a könyv- és könyvtárhasználati jártasságukat, valamint olyan feladatokkal is találkozhatnak a résztvevők, amelyek megoldása során kompetenciaalapú tudásukat is alkalmazhatják. A feladatlapok intézményünk honlapjáról (www.belvarosi-bcs.sulinet.hu) tölthetők le. Versenyeink népszerűek, hiszen a gyerekek szeretnek vetélkedni, a levelezős forma pedig a „szerepelni kevésbé akaró” diákokat is mozgósítja.

A békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnáziumban nagy figyelmet fordítunk a készségek és képességek fejlesztésére. Intézményünkben 6–18 éves korú gyerekek képzése folyik, mindemellett minden tanulóink találhat érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot. Diákjaink sokféle szakkör és

egyéb tanórán kívüli foglalkozás közül választhatnak. Az alsóbb évfolyamokon az alapkészségek szilárd kialakítását hangsúlyozzuk, a felsőbb évfolyamokon az intellektuális ismeretek, az informatikai jártasságok és az idegen nyelvi képességek fejlesztése kerül előtérbe, hiszen mindezek nélkülözhetetlenek a sikeres továbbtanuláshoz. Az utolsó évfolyamokon a hangsúly az elemző képességre és az ismeretek komplex alkalmazására tevődik, átfogó tudássá szervezzük a tanultakat. Ezt a célt szolgálja a tantárgyakat ötvöző „projektdolgozat rendszerünk” is. A 11. évfolyamon tanulók házi dolgot készítenek választott témakörökben az írásbeli munka formai követelményeinek betartásával. A folyamatot különféle digitális technikák alkalmazásával bemutatott prezentáció zárja. Fontosnak tartjuk, hogy tanítványaink az így szerzett tapasztalatokra is támaszkodhassanak a felsőoktatásban folytatott tanulmányaik során.

Iskolánkban a diákok és a tanárok közötti viszony az átlagosnál közvetlenebb, családiasabb. A belvárosiban kapott személyes törődést minden diákunk érzi, amit a visszatérők ragaszkodása is bizonyít.

Nyitott iskola lévén a Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium folyamatosan ad helyet különböző rendezvényeknek, és vállalja azok igényes lebonyolítását. Intézményünk többek között emelt szintű érettségik vizsgáztató helye, ECDL-vizsgaközpont, számos megyei verseny helyszíne. Így az is természetes volt számunkra, hogy szívesen megrendezzük az országos könyvtárhasználati verseny döntőjét. Úgy gondoltuk, hogy korszerűen felszerelt és esztétikus környezettel rendelkező könyvtárunk a pályázatban felsorolt valamennyi feltételnek megfelel. A tervszerű állományépítés során kialakított gyűjteményünk (44 576 dokumentum) minden tudományterületet felölel. Folyamatosan beszerezzük a legfrissebb irodalmat. Különösen értékes a kézikönyvtárunk. A leggyakrabban használatos segédkönyvekből több példányunk is van. Folyóirat-olvasónkban 38-féle időszak kiadvány lapoztatására, olvasására van lehetőség. Barátságos hangulatú könyvtárunkat mind a gyermek, mind a felnőtt olvasóink szeretik.

Ezt bizonyítja a látogatók (184 fő/nap) és a kölcsönzések (84 db/nap) magas száma is. A 200 négyzetméter alapterületű könyvtárunkban az informatika órákon egyidejűleg 15–20 tanuló szokott keresgélni, jegyzetelni, bibliográfiákat szerkeszteni. Úgy véltük, hogy olvasótermünkben a versenyzők kényelmesen tudnak dolgozni, és a felkészítő tanárokat is érdekelni fogja a sokféle korosztályt oktató-nevelő intézményünk.

Az országos tanulmányi verseny megnyitóján *Zátonyiné Fazekas Erzsébet*, a Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium igazgatónője köszöntötte a résztvevőket. A megnyitót követően a versenyzők először megismerkedtek könyvtárunk tereivel, elrendezésével és a keresést segítő eszközökkel. Az állományban naprakész katalógusok alapján lehet keresni. Cédulakatalógusaink: raktári, leíró és szak-katalógus, továbbá van elektronikus katalógusunk is, amelyet a Szirén integrált könyvtári rendszer segítségével építünk. Az állományrészek közötti eligazodást jól látható feliratok teszik lehetővé.

A döntőn rövid könyvtárbevezető után a gyerekek nekiláttak komplex, projektszerű feladatuk elvégzésének. A diákok példaadó lelkesedéssel dolgoztak. Használták mind a cédula-, mind a számítógépes katalógust, kutattak a kézikönyvtárban és a folyóirat-olvasóban, majd fénymásoltak. Keresgéltek valamennyi állományrészben, nem hagyták figyelmen kívül sem a nyomtatott, sem az audiovizuális dokumentumokat. Aki videokazettát választott, belenézett a filmbe; aki az interneten találta meg a legjobb irodalmat, kinyomtatta magának. Közben a zsűri

tagjai folyamatosan figyelték és pontozták a tanulók tevékenységének egyes szakaszait is. Az önálló feladat végeztével a versenyzők bemutatták műveiket, és ismertették a felhasznált dokumentumokat. A zsűritagok kedvesen, szimpatikus empátiával hallgatták a beszámolókat. A felkészítő tanárokat a verseny ideje alatt külön kulturális program várta.

A kétnapos rendezvény keretében lehetőségünk nyílt arra, hogy az ország különböző tájairól érkezett tanulók és tanárok megismerkedhessenek Békéscsaba nevezetességével. Vendégeink egyebek között ellátogattak más iskolai könyvtárba, megtekintették a Jankay Galériát, a Munkácsy Mihály Múzeumot és a Munkácsy Mihály Emlékházat, interaktív foglalkozáson vettek részt a Körösök Völgye Látogatóközpontban.

A visszajelzések alapján a kellemes hangulatú versenyen és a kapcsolódó programokon valamennyi résztvevő jól érezte magát. Érdekes volt most „belülről” látni az eseményeket, hiszen eddig magam is a felkészítő tanárok között izgultam. Megállapíthattam azt is, hogy mennyit változott maga a verseny az idők folyamán. Például a különálló feladatokból egy „nagy projekt” lett, a tanulók immár nem forgószínpadszerűen vándorolnak zsűriről zsűrire, hanem egyetlen bizottságnak számolnak be.

Jó, hogy útjára indult ez a könyvtárhasználati verseny. Jó, hogy a gyerekek összemérhetik könyvtárhasználati ismereteiket és jártasságukat. Jó, hogy mi, felkészítők is visszajelzést kapunk munkánk eredményességéről.

A 2009/2010-es tanévben minden kedves kollégának sok erőt, kitartást és jó versenyzési kedvet kívánok!

A Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny 2008/2009-es tanévében az I. kategóriában *Veress Béla Károlynénak*, a Békési Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Dr. Hepp Ferenc Tagiskola könyvtárostánárának 7. évfolyamos tanulója, *Duma Lilla* nyerte el az első helyezést. A következőkben az ő bemutatkozásait olvashatják.

Egy eredményes felkészítő könyvtárostánár és tanítványa Veress Béla Károlyné

1976-ban végeztem a szombathelyi Tanárképző Főiskolán matematika-könyvtár szakos tanárként. Diplomázásom után a békési 3. sz. (ma Dr. Hepp Ferenc nevét viselő) Általános Iskolában kezdtem el szakjaimnak megfelelően dolgozni. 15 éve megszereztem az oktatásinformatikusi végzettséget is. Iskolánkban emelt szintű oktatás folyik matematikából és testnevelésből. Nyitottak vagyunk minden új, érdekes kezdeményezésre.

Az eltelt 33 év alatt nagyon sok gonddal, problémával kellett megküzdennem, de voltak szépségek is bőséggel. Az első évben a könyvtár tulajdonképpen még nem volt igazán könyvtár. A gyermekkönyvek egy teremben voltak lakattal elzárva, a többi könyv a tanári szobában kapott helyet. 1978-ban földrengés volt a városunkban, az iskolánk életveszélyessé vált. Kosarakban hordtuk ki a sérült épületből a könyveket. Ezután szükségből az egyik olajos padlójú tanterembe kerültek, szabadpolcra. Mit ne mondjak, nem használt az állománynak! 1980 szeptemberében adták át az új iskolát. Itt már volt külön könyvtár. Kicsi volt ugyan, de könyvtár. Igaz, akkor még a gyermeklétszám is sokkal magasabb volt, így rendszeresen voltak tanórák a teremben. 2000-re kinőtte a könyvtár az eredeti helyét, s egy teremcserével igazán ideális helyet sikerült létrehozunk. A régi rajztermet alakítottuk át könyvtárrá. A tankönyvek elhelyezésére szolgált a teremből nyíló szertár. Aminek nagyon örültem, volt egy kis zug, ahol a műhelyfeladatokat tudtam elvégezni: könyvek javítása, bevételezés stb. Az előző tanévben nyert az iskola felújítására beadott pályázatunk, így jelenleg bedobozolva, egy raktárban várják a könyvek (és én is), hogy elkészüljön a szép, korszerű iskolai könyvtárunk. Könyvtárosságom ideje alatt, remélem, ez lesz az utolsó költözés.

Munkám során a legnagyobb gondot a kevés pénz jelentette. Bár az iskolavezetés támogatását folyamatosan élvezhettem, a szükséges anyagi háttérrel nem mindig tud-

ták biztosítani. Ezért az állományt sem mindig tudtam úgy fejleszteni, ahogy szerettem volna, illetve szükséges lett volna. Jó, hogy vannak pályázatok, sokat segítenek. Nyolc éve létrehoztunk egy alapítványt, amelynek célja az informatikai és könyvtári fejlesztés, a könyvtár rendezvényeinek anyagi támogatása. Az alapítvány támogatásával jutnak el tanulóink a fizetés versenyekre, szervezünk népmese napját, kreatív foglalkozásokat a jelesebb ünnepek előtt stb. Ugyancsak az alapítvány közreműködésével tudunk olyan eszközöket vásárolni, amelyekre az intézmény költségvetéséből nem telik: fűzőgép, lamináló, projektor, számítógép és egyébek. Persze ehhez rengeteg háttér munka kell: futkosás szponzorok után, reklám a szülők között...

Iskolánk nagy hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, a tanulmányi versenyeken való részvételre. Rendszeresen bekapcsolódunk a megyei szervezésű levelezős könyvtárhasználati versenyekbe, s indulása óta a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Versenybe. A versenyeken szívesen vesznek részt a gyerekek. A Bod-versenyt azért kedvelik, mert a feladatok nem szárazak, hanem nyitottak, böngészést, kreativitás igényelnek. Ez élményt nyújt nekik. Mindezek mellett számomra fontos lehetőség ebben a versenyben, hogy amennyiben tanulóim bejutnak az országos fordulóra is, akkor nemcsak megyei összehasonlításban kaphatok visszajelzést munkámról, s a döntőben lehetőség van megyén kívüli kollégákkal is tapasztalatokat cserélni.

Eddig háromszor jutottunk be az országos döntőbe. *Boros Eszter* tanítványom a 2003/2004-es tanévben, 6. osztályos korában Budapesten megosztott harmadik helyet, majd két év múlva Székesfehérvárott második helyet szerzett. Duma Lilla Békéscsabán első lett. Azok a gyerekek is, akik nem értek el ilyen sikert, szerették ezt a versenyt, mert a felkészülés során olyan rutinra tettek szert a könyvtárban való eligazodásban, ami további tanulmányaik során sokban segítette őket.

Általában minden évfolyamon van egy aktív mag. Ők szívesen jönnek be a könyvtárba s kapcsolódnak be a versenyekbe.

A felkészülés során régebbi versenyek feladatait szoktuk megoldani, valamint saját magam vagy a gyerekek is szoktak kitalálni feladatokat. A gyakorlati feladatokra helyezzük a fő hangsúlyt, persze valamennyi elmélet is kell. Általában jó hangulatban telnek el a készülés órái.

Duma Lilla 7. osztályos tanuló, Békés

Nekem ez a verseny nagyon sok új élményt ad, mert szeretek olvasni, és így jobban megismerhetem a könyveket.

Már többször vettem részt könyvtárhasználati versenyen, de a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Versenyen most indultam először, s azonnal megtetszett. Jó ötletnek tartom, hogy nem csak a könyvtári ismereteket veszi igénybe, hanem az általános műveltségre is nagy szükség van.

Felkészülésem alatt betekintést nyertem a történelembe, a biológiába, a zenébe és számos más tudományágba. Ezeket a tapasztalataimat iskolás éveim során is hasznosíthatom. Akár tanulásról, kiselőadásról, projektmunkáról van szó, tudom, hogy hova nyúlhatok. Nagyon örülök, hogy otthon vagyok a könyvtárban és részese lehetek az általa megismert világnak. ■